

บทคัดย่อ

บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอากาศธาตุ เป็นบทประพันธ์เพลงชุดสำหรับเปียโน ประกอบด้วยบทเพลงย่อยจำนวนทั้งหมด 20 บทเพลง ซึ่งบทประพันธ์เพลง มิติแห่งอากาศธาตุ หมายเลข 9 และ 10 ได้เลียนแบบแนวคิดวิธีการประพันธ์เพลงของโอลิเวียร์ เมสซีเยน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีการจัดการกับลักษณะจังหวะในดนตรี ได้แก่ การเพิ่มค่าโน้ต การขยายหรือย่อส่วนจังหวะ และรูปแบบจังหวะที่ไม่สามารถอ่านย้อนกลับได้ รวมถึงวิธีการจัดการระดับเสียงและรูปแบบจังหวะที่ไม่สอดคล้องกัน การประพันธ์เพลงโดยการเลียนแบบวิธีการประพันธ์เพลงลักษณะนี้ ผู้ประพันธ์เพลงถูกจำกัดด้วยกรอบแนวคิดของเมสซีเยนพอสมควร เนื่องจากจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการกับลักษณะจังหวะในดนตรีให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกับเมสซีเยน ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงได้พยายามใช้วิธีการประพันธ์เพลงแบบเมสซีเยนอย่างตรงไปตรงมา แต่ทั้งนี้ยังคงมีอิสระในการเลือกใช้ระดับเสียง รวมถึงเสียงประสานได้

คำสำคัญ: มิติแห่งอากาศธาตุ/ บทประพันธ์เพลง/ บทเพลงเปียโน/ เมสซีเยน

Abstract

Ether-Cosmos is a collection of twenty short compositions for piano. Ether-Cosmos no. 9 and no. 10 followed Olivier Messiaen's compositional techniques in constructing rhythms, namely added value, augmentation or diminution, non-retrogradable rhythm, and the dissociation of rhythm from harmony and melody. It is composer intention to write in the style of Messiaen, therefore the musical concepts are limited to that of Messiaen. The rhythmic compositional ideas are presented as Messiaen would have done, however the composer still have full control of pitches and harmonies.

KEYWORDS: Ether-Cosmos/ Composition/ Piano Repertoire/ Messiaen

* รองศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต, wbtrakulhun@gmail.com

บทนำ

บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอากาศธาตุ (Ether-Cosmos) เป็นบทประพันธ์เพลงชุดสำหรับเปียโน ประกอบด้วยบทเพลงย่อยจำนวนทั้งหมด 20 บทเพลง โดยบทเพลงแต่ละบทมีความยาวระหว่าง 1-3 นาที ยกเว้นบทเพลงหมายเลข 18 มีความยาวมากกว่า 12 นาที บทประพันธ์เพลงสำหรับเปียโนชุดนี้อยู่ภายใต้โครงการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ด้านการประพันธ์เพลงเรื่อง “อากาศธาตุ: บทประพันธ์เพลงเปียโนเพื่อการวิเคราะห์ (Ether-Cosmos: Piano Music Compositions for Analysis)” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยประเภทสร้างสรรค์ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สาขามนุษยศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 บทเพลงแต่ละบทของบทประพันธ์เพลงชุดนี้ ผู้ประพันธ์เพลงได้นำเทคนิคและวิธีการประพันธ์เพลงที่ปรากฏในศตวรรษที่ 20 ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการประพันธ์เพลงที่ใช้โดยทั่วไป หรือแนวคิดวิธีการประพันธ์เพลงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของนักประพันธ์เพลงคนสำคัญมาใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการประพันธ์เพลง บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอากาศธาตุ หมายเลข 9 และ 10 ได้เลียนแบบแนวคิดการประพันธ์เพลงของโอลิเวียร์ เมสเซียน (Olivier Messiaen) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการจัดการกับลักษณะจังหวะในดนตรี

โอลิเวียร์ เมสเซียน นักประพันธ์ชาวฝรั่งเศสเกิดเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1908 ที่เมืองอาวีญง (Avignon) ช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 เขาอาศัยอยู่กับแม่ที่เมืองเกรอนอบล์ (Grenoble) ขณะที่พ่อของเขาเป็นทหารร่วมรบในสงคราม ช่วงเวลาที่เมสเซียนอาศัยอยู่ที่เกรอนอบล์ เขาได้เริ่มหัดและเล่นเปียโนด้วยตัวเองโดยไม่มีอาจารย์สอน ขณะที่เมสเซียนอายุได้เพียง 9 ปี (ค.ศ. 1917) เขาได้ประพันธ์เพลงบทแรกในชีวิตของเขา ซึ่งเป็นบทเพลงสำหรับเปียโน The Lady of Shalott บทประพันธ์เพลงนี้มีแนวคิดพื้นฐานมาจากบทกวีของนักกวีชื่อเทนนิสัน (Tennyson) นอกจากนี้ เมสเซียนยังได้อ่านและศึกษาผลงานของเชกสเปียร์ (Shakespeare) อีกทั้งศึกษาบทเพลงอุปรากร Don Giovanni ของโมซาร์ท (Mozart) บทเพลงอุปรากร Alceste ของกลุค (Gluck) และบทเพลงร้อง La Damnation de Faust ของแบร์ลิโอส (Berlioz)¹

ปี ค.ศ. 1919-1930 เมสเซียนได้ศึกษาที่วิทยาลัยดนตรีแห่งปารีส (Paris Conservatoire) เขาได้เรียนเปียโนครั้งแรกกับจอร์จ ฟาเคนเบิร์ก (Georges Falkenberg) ช่วงเวลานั้นเขายังได้เรียนการประสานเสียงกับฌ็อง แกลลอน (Jean Gallon) เครื่องตีกลองโยเซฟ แบกเกอร์ (Joseph Baggers) ออร์แกนกับมาเซล ดูเปรย์ (Marcel Dupré) และประวัติศาสตร์ดนตรีกับมัวริส เอมมานูเอล (Maurice Emmanuel) ซึ่งทั้งมาเซล ดูเปรย์ และมัวริส เอมมานูเอล ทำให้เมสเซียนได้มีโอกาสเรียนรู้รูปแบบจังหวะของกรีก (Greek Rhythm) เป็นครั้งแรก อีกทั้งเขาได้ค้นพบตาราง 120 รูปแบบจังหวะของอินเดียที่เรียกว่า “deçî-tâlas” ในหนังสือ Samgita-ratnâkara บันทึกโดยชานกาเดวา (Sharngadeva) และถูกบันทึกอีกครั้งโดยลาวิญาก (Lavignac) ในหนังสือ Encyclopédie de la Musique² นอกจากนี้ พอล ดูคัส (Paul Dukas) อาจารย์สอนการประพันธ์เพลงที่วิทยาลัยดนตรีแห่งปารีส เป็นคนแรก ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการประพันธ์เพลงของเมสเซียน³

รูปแบบจังหวะของกรีกโบราณและอินเดียมีอิทธิพลต่อเมสเซียนอย่างมาก จนกระทั่งเขานำรูปแบบจังหวะเหล่านั้นมาประยุกต์เป็นรูปแบบจังหวะของตัวเอง จอห์นสันกล่าวว่า “เมสเซียนได้พิจารณาว่าจังหวะเกิดมาจากการขยายช่วงระยะเวลา แทนการได้มาจากการแบ่งสัดส่วนของเวลา”⁴ สำหรับการจัดการกับลักษณะจังหวะในดนตรี เมสเซียนได้อธิบายไว้ในหนังสือ “The Technique of My Musical Language”⁵ โดยแนวคิดด้านลักษณะจังหวะของเมสเซียน ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงได้นำมาใช้กับบทเพลง มิติแห่งอากาศธาตุ หมายเลข 9 มีดังนี้

1. การเพิ่มค่าน้ำหนัก (Added Value) เป็นการเพิ่มค่าความยาวให้กับจังหวะใด ๆ ด้วยตัวโน้ต (Note) ตัวหยุด (Rest) หรือประจุ (Dot)⁶ ลองพิจารณาเปรียบเทียบรูปแบบจังหวะแต่ละห้องระหว่างบรรทัดห้าเส้นบน-ล่าง (ตัวอย่างที่ 1) เห็นได้ว่า รูปแบบจังหวะแต่ละห้องของบรรทัดห้าเส้นล่างได้เพิ่มตัวโน้ต ตัวหยุด และประจุ (สังเกตเครื่องหมาย + ค่าที่ถูกเพิ่ม) ตามลำดับ

1. Robert S. Johnson, *Messiaen* (Los Angeles: University of California Press, 1975), 9.

2. Robert S. Johnson, *Messiaen* (Los Angeles: University of California Press, 1975), 10.

3. Anthony Pople, *Messiaen: Quatuor pour la fin du Temps* (Cambridge: University of Cambridge Press, 1998), 2.

4. Robert S. Johnson, *Messiaen* (Los Angeles: University of California Press, 1975), 32.

5. Olivier Messiaen, *The Technique of My Musical Language*, translated by John Satterfield (Paris: Alphonse Leduc, 1956).

6. Olivier Messiaen, *The Technique of My Musical Language*, translated by John Satterfield (Paris: Alphonse Leduc, 1956), 16.

ตัวอย่างที่ 1 เปรียบเทียบการเพิ่มค่าโน้ตให้กับรูปแบบจังหวะ

2. การขยายหรือย่อส่วนจังหวะ (Augmentation or Diminution) เป็นการเพิ่ม-ลดค่าความยาวตัวโน้ตที่ซับซ้อนมากกว่าการเพิ่ม-ลดค่าโน้ตที่เป็นอัตราส่วนตามวิธีการดั้งเดิม⁷

	ลดลง	เพิ่มขึ้น	
1/5			1/4
1/4			1/3
♩ (ระบุค่าแน่นอน)			♩ (ระบุค่าแน่นอน)

3. รูปแบบจังหวะที่ไม่สามารถอ่านย้อนกลับได้ (Non-retrogradable Rhythm) เป็นรูปแบบของกลุ่มจังหวะแบบพาลินโดรม (Palindromic Rhythm) ซึ่งมีความสมมาตร เมื่ออ่านโน้ตจากตัวหน้าไปตัวหลัง หรืออ่านถอยหลังจากโน้ตตัวหลังไปตัวหน้าจะเหมือนกัน⁸ ตามจริงแล้วเมื่อกลุ่มโน้ตใด ๆ เมื่อเขียนถอยหลังครั้งหนึ่งแล้วก็จะกลายเป็นรูปแบบจังหวะที่สามารถอ่านย้อนกลับได้นั่นเอง

นอกจากแนวคิดด้านลักษณะจังหวะของเมสซีเยน ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงได้นำมาใช้กับบทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศชุด หมายเลข 9 แล้ว ยังมีแนวคิดวิธีการประพันธ์เพลงของเมสซีเยนอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้ประพันธ์เพลงได้นำมาใช้สำหรับบทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศชุด หมายเลข 10

บทเพลงหมายเลข 10 เป็นการใช่วิธีการจัดการระดับเสียงและรูปแบบจังหวะที่ไม่สอดคล้องกันไปในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะของ “การซ้ำรูปแบบจังหวะ (Isorhythm)” เทคนิคนี้เริ่มปรากฏตั้งแต่ยุคกลาง (Medieval) หมายถึง การซ้ำวนรูปแบบหรือกลุ่มจังหวะ (Rhythmic Pattern) โดยที่รูปแบบของระดับเสียง (Pitch Pattern) อาจไม่ซ้ำ แต่ถ้ารูปแบบของระดับเสียงถูกซ้ำวนด้วย ความยาวของกลุ่มจังหวะและรูปแบบระดับเสียงจะต้องไม่เท่ากัน ถ้าความยาวทั้งสองเท่ากันจะกลายเป็นลักษณะจังหวะแบบออสตินาโต⁹ เมสซีเยนใช้เทคนิคนี้บนแนวเปียโนในบทประพันธ์เพลง Quartet for the End of Time (1935) โดยซ้ำวนทุก ๆ 17 หน่วยจังหวะ และ 29 หน่วยระดับเสียงหรือเสียงประสาน¹⁰

7. Leon Dallin, *Techniques of Twentieth Century Composition: A Guide to the Materials of Modern Music*, 3rd ed. (Boston: McGraw-Hill, 1974), 67.

8. Miguel A. Roig-Francoli, *Understanding Post-Tonal Music* (Boston: McGraw-Hill, 2008), 259.

9. Stefan Kostka, *Materials and Techniques of Twentieth-Century Music*, 3rd ed. (Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2006), 133.

10. Robert S. Johnson, *Messiaen* (Los Angeles: University of California Press, 1975), 62.

อรรถาธิบายบทประพันธ์เพลง มิติแห่งอากาศธาตุ หมายเลข 9

บทเพลงนี้มีความยาวประมาณ 55 วินาที มีโครงสร้างตอน A B (ห้องที่ 1-8 และ 9-16) ตามด้วยช่วงจบหางเพลงย่อห้องที่ 17-18 บทเพลงนี้ไม่มีเครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Non-Metric) เนื่องจากผลรวมจังหวะแต่ละห้องไม่เท่ากัน และความยาวของประโยคเพลงแต่ละประโยคก็เท่ากับห้องเพลงนั้น ๆ ซึ่งห้องที่มีความยาวมากที่สุดคือห้องที่ 6 นอกจากนี้ บทเพลงยังมีพื้นผิวแบบมอโนฟอนี (Monophony) ตลอดทั้งเพลง โดยใช้โน้ตโครมาติกจำนวนทั้งสิ้น 11 ตัว ขาดโน้ตตัว E เพียงตัวเดียวเท่านั้น แม้ว่าบทเพลงจะใช้โน้ตโครมาติกมาก แต่ก็ยังคงอยู่ภายใต้ดนตรีระบบนีโอโทแนลลิสต์ เนื่องจากบทเพลงยังคงได้ยีนศูนย์กลางระดับเสียงที่โน้ตตัว D ซึ่งเป็นโน้ตที่ปรากฏขึ้นบ่อย และเป็นโน้ตลากยาวกว่าโน้ตตัวอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โน้ตตัวดังกล่าวก็ยังเป็นโน้ตเป้าหมายที่แนวทำนองเคลื่อนเข้าหา

ตอน A (ห้องที่ 1-8) ใช้วิธีการประพันธ์เพลงแบบการเพิ่มค่าโน้ต โดยมีทั้งการเพิ่มค่าตัวโน้ตด้วยการประจุ และการเพิ่มด้วยโน้ตเช็ทสองชั้น แต่ทั้งบทเพลงนี้ไม่มีการเพิ่มค่าด้วยตัวหยุด (ตัวอย่างที่ 2) ลองสังเกตเครื่องหมายบวก (+) แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นโน้ตที่ถูกเพิ่มค่าให้ยาวขึ้นกว่าโน้ตตัวอื่นด้วยการประจุ และเป็นการเพิ่มโดยใช้ระดับเสียงอื่นด้วยโน้ตเช็ทสองชั้น

ตัวอย่างที่ 2 การเพิ่มค่าตัวโน้ตด้วยการประจุและโน้ตเช็ทสองชั้น, Ether-Cosmos IX

ตอน B (ห้องที่ 9-16) ใช้รูปแบบจังหวะที่ไม่สามารถอ่านย้อนกลับได้ (ตัวอย่างที่ 3) อีกทั้งยังมีการขยายและย่อส่วนจังหวะ (ตัวอย่างที่ 4) ในเวลาเดียวกัน โดยแต่ละห้องของตอน B เมื่ออ่านรูปแบบจังหวะย้อนกลับจะมีค่าเหมือนเดิม และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละห้องจะพบเทคนิคขยายหรือย่อส่วนจังหวะซึ่งกันและกัน

ตัวอย่างที่ 3 รูปแบบจังหวะที่ไม่สามารถอ่านย้อนกลับ, Ether-Cosmos IX

เมื่อพิจารณาห้องที่ 9-12 เฉพาะรูปแบบจังหวะ ตามตัวอย่างที่ 3 จะเห็นได้ว่า รูปแบบจังหวะของแต่ละห้องเมื่ออ่านย้อนกลับจะได้รูปแบบจังหวะเดิม อีกทั้งถ้าพิจารณารูปแบบจังหวะทีละ 2 ห้อง (เฉพาะห้องที่ 9-10 และ 10-11) ก็ไม่สามารถอ่านย้อนกลับได้ นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาอ่านย้อนกลับรูปแบบจังหวะห้องที่ 9-11 ก็จะได้รูปแบบจังหวะเดิมอีกเช่นกัน โดยมีโน้ตที่มีเครื่องหมายดอกจัน (*) เป็นจุดศูนย์กลางของการอ่านย้อนกลับ

Ether-Cosmos IX¹¹

Wiboon Trakulthun

Allegro ♩ = 120

The musical score for Ether-Cosmos IX, measures 1-8, is presented in a grand staff format. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4. The tempo is marked 'Allegro' with a quarter note equal to 120 beats per minute. The score begins with a forte (ff) dynamic. Measures 1-2 show a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. Measures 3-4 continue this pattern with a triplet of eighth notes in the right hand. Measures 5-6 show a more melodic line in the right hand. Measures 7-8 conclude the excerpt with a 'dim.' (diminuendo) marking, indicating a decrease in volume.

11. วิบูลย์ ตระกูลชั้น, มิติแห่งอวกาศชุดบทประพันธ์เพลง 20 บท สำหรับเปียโน (กรุงเทพฯ: ธนาพรส, 2559), 46-47.

ตัวอย่างที่ 4 การขยายหรือย่อส่วนจังหวะ, Ether-Cosmos IX

จากตัวอย่างที่ 4 ถ้าพิจารณาให้รูปแบบจังหวะห้องที่ 9 เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบ จะเห็นได้ว่า รูปแบบจังหวะห้องที่ 12 ถูกลดค่าความยาวตัวโน้ตแต่ละตัวลงเท่ากับ 1/2 ส่วนรูปแบบจังหวะห้องที่ 14 เพิ่มค่าความยาวตัวโน้ตแต่ละตัวขึ้น 1/2 เช่นกัน โดยวิธีการประจุด นอกจากนี้ ส่วนช่วงจบทางเพลง (ห้องที่ 17-18) นำมาจากห้องที่ 1-2 เพียงแต่จัดกลุ่มจังหวะใหม่ เท่านั้น

อรรถาธิบายบทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศ หมายเลข 10

ผู้ประพันธ์เพลงเริ่มต้นประพันธ์บทเพลงนี้ด้วยการสร้างรูปแบบของกลุ่มจังหวะ และรูปแบบของระดับเสียงหรือเสียงประสาน โดยกำหนดให้มี 11 หน่วยจังหวะ และ 8 หน่วยระดับเสียงหรือเสียงประสาน ซึ่งโน้ตตัวบนสุดเป็นแนวทำนอง (ตัวอย่างที่ 5) จากนั้นใช้วิธีการซ้ำหน่วยจังหวะ และระดับเสียงเหล่านั้น

ตัวอย่างที่ 5 รูปแบบจังหวะและระดับเสียง (แนวทำนอง), Ether-Cosmos X

บทเพลงนี้ยาวประมาณ 1.15 นาที โครงสร้างบทเพลงเป็นไปตามวิธีการประพันธ์เพลง โดยใช้การซ้ำรูปแบบจังหวะทั้งหมด 7 รอบ (บรรทัดห้าเส้นแต่ละบรรทัด) และซ้ำรูปแบบระดับเสียง 9 รอบ (ประโยคเพลงแต่ละประโยค) ซึ่งเมื่อพิจารณารูปแบบจังหวะตลอดทั้งเพลง จะเห็นได้ว่าเป็นการซ้ำรูปแบบเดิม โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ (ยกเว้นห้องสุดท้ายช่วงจบเพลง)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารูปแบบระดับเสียง พบว่า การเล่นรอบที่ 1-8 จะมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนี้

- 1) รูปแบบระดับเสียงรอบที่ 1 และ 5 เล่นโน้ตตัวทุกตัวที่กำหนดไว้
- 2) รอบที่ 2 และ 8 มี 2 แนว (ใช้โน้ตเหมือนกัน)

3) รอบที่ 3 และ 7 มี 4 แนว (ใช้โน้ตเหมือนกัน)

4) รอบที่ 4 และ 6 มี 4 แนว (ใช้โน้ตเหมือนกัน แต่ต่างจากครั้งที่ 3 และ 7)

สำหรับการเล่นบางรอบที่มี 2 หรือ 4 แนวนั้น เป็นเพียงการตัดโน้ตบางตัวออกจากเสียงประสานของแต่ละคอร์ด โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงโน้ตใด ๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ก่อนจะถึงการเล่นรอบสุดท้ายห้องที่ 18 ได้นำเสียงประสาน 2 หน่วยแรกมาใช้ (ตัวอย่างที่ 6) นอกจากนี้ การเล่นรอบสุดท้ายได้มีการปรับเปลี่ยนเสียงประสานเล็กน้อย ส่วนการเล่นรูปแบบระดับเสียงแต่ละรอบ แม้ว่าจะต่างกันแต่แนวทำนองหรือโน้ตแนวบนสุดยังคงเดิมตลอดทั้งเพลง

ตัวอย่างที่ 6 รูปแบบจังหวะและระดับเสียงช่วงท้ายเพลง, Ether-Cosmos X

หากพิจารณาประเด็นเสียงประสานและระบบดนตรีที่ใช้สำหรับบทเพลงนี้ จะเห็นได้ว่า สามารถวิเคราะห์เป็นคอร์ดที่ประกอบด้วยโน้ต 3-4 ตัวได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวมือขวาสามารถวิเคราะห์คอร์ดได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวมือซ้ายอาจพิจารณาเป็นคอร์ดที่ตัดโน้ตตัวที่ 5 ของคอร์ดได้เช่นกัน ยกเว้นคอร์ดสุดท้ายตัดโน้ตตัวที่ 3 นอกจากนี้ เสียงประสานที่เกิดขึ้นอาจวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในทางเดินเสียงประสานได้หลายมิติ อย่างไรก็ตาม บทเพลงนี้ก็ยังคงอยู่ภายใต้ดนตรีระบบนีโอโทแนลลิสต์ที่มีโน้ต Eb เป็นศูนย์กลางเสียง

Ether-Cosmos X¹²

Wiboon Trakulhun

Adagio ♩ = 72

mp *tempo rubato* pp *a tempo*

4

7

10

13

12. วิบูลย์ ตระกูลอัน, มิตีแห่งอากาศธาตุบทประพันธ์เพลง 20 บท สำหรับเปียโน, 50-51.

บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศชุด หมายเลข 9 และ 10 เป็นส่วนหนึ่งจากบทประพันธ์เพลงชุดสำหรับเปียโน ผู้ประพันธ์เพลงได้
เลียนแบบแนวคิดด้านการจัดการกับลักษณะจังหวะของเมสซีเยน ได้แก่ การเพิ่มค่านัด การขยายหรือย่อส่วนจังหวะ และรูปแบบจังหวะที่ไม่สามารถ
อ่านย้อนกลับได้ รวมถึงวิธีการจัดการระดับเสียงและรูปแบบจังหวะที่ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งการประพันธ์เพลงโดยการเลียนแบบวิธีการประพันธ์เพลง
ลักษณะนี้ ผู้ประพันธ์เพลงถูกจำกัดด้วยกรอบแนวคิดของเมสซีเยนพอสมควร เนื่องจากจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการกับลักษณะจังหวะในดนตรีให้เป็น
ไปตามทิศทางเดียวกับเมสซีเยน ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงได้พยายามใช้วิธีการประพันธ์เพลงแบบเมสซีเยนอย่างตรงไปตรงมา แต่ทั้งนี้ยังคงมีอิสระในการ
เลือกใช้ระดับเสียงรวมถึงเสียงประสานได้ ถึงแม้ว่าจะมีข้อจำกัดด้านการประพันธ์เพลง อย่างไรก็ตาม การประพันธ์บทเพลง มิติแห่งอวกาศชุด
หมายเลข 9 และ 10 ก็เป็นไปวัตถุประสงค์และขอบเขตงานวิจัยที่ได้รับกรอบการสร้างสรรคงานวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติอย่าง
สมบูรณ์¹³

นอกจากนี้ สำหรับการปฏิบัติเปียโนของบทประพันธ์เพลงทั้งสองบทเพลงนี้ มีความยืดหยุ่นพอสมควร ผู้ประพันธ์เพลงเปิดโอกาสให้
นักเปียโนสามารถตีความบทเพลง ได้โดยอิสระในหลายประเด็น เช่น อารมณ์ของบทเพลง วิธีการพิจารณาเลือกใช้เพดัลของเปียโน การใช้มือซ้าย
และมือขวาบนแนวต่าง ๆ ความยืดหยุ่นความเร็วจังหวะภายในบทเพลง และอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม นักเปียโนจำเป็นต้องทำความเข้าใจบทเพลงแต่ละ
บทก่อน ทั้งนี้เพื่อให้รักษาแนวคิดและเทคนิควิธีการประพันธ์เพลงที่นำมาใช้เป็นวัตถุดิบ สำหรับการประพันธ์เพลงแต่ละบทไว้ได้อย่างสมบูรณ์¹⁴

การแสดงครั้งแรก (World Premiere)

บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศชุด ถูกนำเสนอการบรรยายและนำออกแสดงครั้งแรก ณ ห้องแสดงดนตรี อาคารรัตนคุณากร
(ตึก 11) มหาวิทยาลัยรังสิต เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.00 น. โดยนักเปียโนที่ให้เกียรติบรรเลงบทเพลงที่ 9 และ 10 ได้แก่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามสุร สิตลายัน

กิตติกรรมประกาศ

บทประพันธ์เพลง มิติแห่งอวกาศชุด หมายเลข 9 และ 10 อยู่ภายใต้โครงการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ด้านการประพันธ์เพลงเรื่อง “อวกาศชุด:
บทประพันธ์เพลงเปียโนเพื่อการวิเคราะห์ (Ether-Cosmos: Piano Music Compositions for Analysis)” ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยประเภท

13. วิบูลย์ ตระกูลอัน, “บทประพันธ์เพลงมิติแห่งอวกาศชุด” *วารสารดนตรีรังสิต* 12, 1: 2560, 106.

14. วิบูลย์ ตระกูลอัน, “บทประพันธ์เพลงมิติแห่งอวกาศชุด” *วารสารดนตรีรังสิต* 12, 1: 2560, 110.

สร้างสรรค์จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ภายใต้โครงการวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ: ด้านมนุษยศาสตร์ ประจำปี 2558 กรอบวิจัยที่ 1 ศิลปกรรมเพื่อยกระดับจริยธรรมในสังคมไทย นอกจากนี้ งานวิจัยครั้งนี้ได้รับรางวัล “ผลงานวิจัยระดับดี (สาขาปรัชญา)” จากสกว.วิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2560

บรรณานุกรม

วิบูลย์ ตระกูลอัน. มิติแห่งอากาศธาตุบทประพันธ์เพลง 20 บท สำหรับเปียโน. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส. 2559.

วิบูลย์ ตระกูลอัน. “บทประพันธ์เพลงมิติแห่งอากาศธาตุ.” *วารสารดนตรีวิจัย* 12, 1: 103-112. 2560.

Dallin, Leon. *Techniques of Twentieth Century Composition: A Guide to the Materials of Modern Music*, 3rd ed. Boston: McGraw-Hill. 1974.

Johnson, Robert S. *Messiaen*. Los Angeles: University of California Press. 1975.

Kostka, Stefan. *Materials and Techniques of Twentieth-Century Music*, 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. 2006.

Messiaen, Olivier. *The Technique of My Musical Language*. Translated by John Satterfield. Paris: Alphonse Leduc. 1956.

Pople, Anthony. *Messiaen: Quatuor pour la fin du Temps*. Cambridge: University of Cambridge Press. 1998.

Roig-Francoli, Miguel A. *Understanding Post-Tonal Music*. Boston: McGraw-Hill. 2008.